

Концептуальні засади імплементації штучного інтелекту в судочинство та виконавче провадження

Ковалів Мирослав Володимирович¹, Сидор Маркіян Ярославович²

Опубліковано	Секція	УДК
30.12.2024	Право	346.5:336.226.1

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15204204>

Анотація. У статті здійснено концептуальний аналіз питань, пов'язаних із запровадженням штучного інтелекту (ШІ) у сфери судочинства та виконавчого провадження. Акцентовано на тому, що технологічний прогрес у цій сфері випереджає розвиток відповідних нормативно-правових механізмів. Доведено, що ШІ слід розглядати лише як допоміжний інструмент для підтримки діяльності суддів та виконавців, здатний оптимізувати рутинні процеси та покращити доступ до інформації, а не як повну заміну людського фактору. Проаналізовано міжнародний досвід (Колумбія, Велика Британія, Китай) та перші кроки в Україні (ЄСІТС, «Електронний суд», «Дія», АСВП), що свідчать про поступове впровадження ШІ у судочинство та виконавче провадження. Особливу увагу приділено необхідності збереження балансу між технологічною ефективністю та неухильним дотриманням фундаментальних прав людини, включаючи право на справедливий суд, належну правову процедуру, захист персональних даних та недопущення дискримінації. Констатовано ризик знеособлення юридичного процесу внаслідок застосування ШІ, оскільки технології позбавлені емпатії та контекстуального розуміння, що є важливим у судочинстві та особливо у виконавчому провадженні. Наголошено на необхідності збереження людського контролю над ключовими рішеннями та розробці нормативної бази, яка б враховувала соціальні та економічні наслідки застосування ШІ. Оптимальним підходом визначено регулювання, що забезпечує відповідальне використання ШІ та мінімізацію потенційних ризиків для прав людини та правовладдя. Наголошено на важливості імплементації положень міжнародно-правових актів, зокрема Рамкової конвенції Ради Європи про ШІ, у національне законодавство України для створення гармонійної системи, де технологічний прогрес поєднується з повагою до прав людини та принципами правової держави.

Ключові слова: штучний інтелект, суд, судочинство, ускладнення у виконавчому провадженні, відстрочення і розстрочення виконання рішення суду, заходи примусового виконання, виконавче провадження, ухвала суду, боржник та стягувач, державний та приватний виконавець, правочини у виконавчому провадженні, примусове виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів, захист прав особи, звернення стягнення, виконавчі документи.

¹ Ковалів Мирослав Володимирович, кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ; mkovaliv@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0002-9730-8401>.

² Сидор Маркіян Ярославович, кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри адміністративно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ; SudorMarick@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0002-5615-7766>

CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IMPLEMENTATION IN JUDICIAL PROCEEDINGS AND ENFORCEMENT PROCEEDINGS

Annotation. The article provides a conceptual analysis of the issues related to the implementation of artificial intelligence (AI) in the fields of judicial proceedings and enforcement of court decisions. Emphasis is placed on the fact that technological progress in this domain is outpacing the development of the relevant legal and regulatory frameworks. It is demonstrated that AI should be viewed solely as an auxiliary tool to support the work of judges and enforcement officers—capable of optimizing routine processes and improving access to legal information—rather than as a full replacement of the human factor. International experience (Colombia, the United Kingdom, China) and the initial developments in Ukraine (the Unified Judicial Information and Telecommunication System, the “Electronic Court” system, the “Diia” application, and the Automated Enforcement System) are analyzed, which indicate the gradual integration of AI into judicial and enforcement proceedings. Particular attention is paid to the necessity of maintaining a balance between technological efficiency and strict adherence to fundamental human rights, including the right to a fair trial, due process, personal data protection, and the prohibition of discrimination. The risk of dehumanization of the legal process resulting from the application of AI is highlighted, as these technologies lack empathy and contextual understanding elements that are especially important in judicial and enforcement contexts. The necessity of preserving human oversight over key decisions and of developing a legal framework that takes into account the social and economic implications of AI application is underlined. Regulation is identified as the optimal approach, ensuring the responsible use of AI while minimizing potential risks to human rights and the rule of law. The importance of implementing provisions of international legal instruments particularly the Council of Europe Framework Convention on Artificial Intelligence, Human Rights, Democracy and the Rule of Law into Ukraine’s national legislation is emphasized, in order to establish a balanced system in which technological advancement is harmonized with respect for human rights and the principles of the rule of law.

Key words: artificial intelligence, court, judicial proceedings, complications in enforcement proceedings, reprieve from the court judgment enforcement and installment of court judgment enforcement, measures of enforcement, enforcement proceedings, ruling of the court, debtor and enforcement creditor, state and private enforcement officer, transactions in enforcement proceedings, enforcement of court and other jurisdictional bodies decisions, protection of a person's rights, foreclosure, enforcement documents.

Вступ

Штучний інтелект (ШІ) стрімко трансформує системи судочинства та примусового виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів в усьому світі, відкриваючи як безпрецедентні можливості, так і суттєві виклики. Питання про те, чи слід заборонити чи регулювати використання ШІ в цих контекстах, набуває особливої актуальності, з огляду на те, що технологічний прогрес випереджає розвиток нормативно-правових механізмів. У сучасному цифровому світі стрімкий розвиток технологій, зокрема штучного інтелекту (ШІ), суттєво змінює ландшафт публічного управління, правосуддя та правозастосовної діяльності. Особливо відчутним є вплив ШІ на функціонування судочинства та виконавчого провадження, які є ключовими елементами механізму реалізації права і захисту прав людини. Цифрова трансформація правової системи є не лише глобальною тенденцією, але й нагальною потребою національного розвитку, що зумовлює необхідність адаптації правового регулювання до нових технологічних реалій.

У цьому контексті питання про виклики та перспективи впровадження ШІ у сферу судочинства та примусового виконання судових рішень набуває особливої актуальності.

Необхідно зберегти баланс між забезпеченням ефективності судових та виконавчих процедур і дотриманням фундаментальних прав особи, зокрема права на справедливий суд, доступу до правосуддя, процесуальної автономії судді чи державного або приватного виконавця, а також захисту персональних даних. Штучний інтелект, здатний до швидкої обробки великих обсягів інформації, створення аналітичних висновків та автоматизації рутинних процесів, водночас, ставить під сумнів питання прозорості ухвалення рішень, можливості їхнього оскарження, підзвітності розробників та користувачів таких систем. Правничою наукою ще не розроблено усталеної доктрини застосування ШІ у сферах, де реалізується владна функція держави або делеговані публічні повноваження. У доктрині проблема запровадження штучного інтелекту в судочинство та у виконавче провадження висвітлюється доволі активно. У європейському контексті вагомий внесок у розвиток етичних та правових засад цифрової трансформації правосуддя зроблено Радою Європи, зокрема через Європейську етичну хартію СЕРЕJ [1] щодо використання ШІ у судових системах та Рамкову конвенцію про штучний інтелект, права людини, демократію та верховенство права [2].

В українському правознавстві окремі аспекти тематики ШІ в судочинстві та виконанні рішень досліджувалися такими науковцями, як О. О. Барабаш, О. Б. Верба, М. З. Вовк, А. В. Гайченко, Л. В. Мелех, однак системний аналіз проблеми зі залученням етико-правових категорій, принципів процесу та цифрового правосуддя практично відсутній. Невирішеною залишається низка теоретичних і практичних питань, пов'язаних із межами допустимого алгоритмічного втручання у правозастосовну діяльність судів і виконавців, розподілом відповідальності за наслідки використання ШІ, забезпеченням прозорості й підзвітності цифрових рішень, а також розробкою правових і етичних стандартів щодо їхнього запровадження.

Постановка завдання. Метою цієї статті є подальша наукова розробка етико-правових засад застосування штучного інтелекту в судочинстві та виконавчому провадженні, зосереджена на аналізі актуальних викликів, правових ризиків і потенціалу ШІ для забезпечення справедливого, ефективного й гуманістичного правосуддя.

Результати

Застосування штучного інтелекту в окреслених сферах все ще перебуває на початковому етапі.

Питання впровадження штучного інтелекту у судочинство з етапу розмірковувань вже переходить у площину практичної реалізації, про що свідчить міжнародний досвід (Колумбія, Велика Британія, Китай) та перші кроки в Україні (ЄСІТС [3], «Електронний суд» [4], «Дія» [5], АСВП). Попри традиційне уявлення про правосуддя як виключно людську прерогативу, відсутність прямої заборони використання ШІ в міжнародних стандартах (ст. 6 ЄКПЛ) та прийняття Європейської етичної хартії щодо ШІ в судових системах створюють підґрунтя для його застосування. Наголошуємо, що ШІ класифікується за категоріями, здатними сприяти правосуддю через розширені пошукові системи, онлайн-вирішення спорів, допомогу у складанні документів, аналіз юридичних текстів та чат-боти. Для України, особливо в умовах воєнних викликів та потреби в цифровізації, запровадження ШІ є важливим завданням для підвищення ефективності та доступності правосуддя. Доцільно розглядати ШІ як помічника, здатного спростити рутинні процеси та розвантажити судову систему, дозволяючи суддям концентруватися на складних справах.

Традиційно виконання судових рішень значною мірою ґрунтувалося на людському розсуді та здатності тлумачити складні, контекстуально залежні ситуації. Виконавці [6], яких подекуди називають «виконавчим підрозділом» судової влади, відіграють критично важливу роль у забезпеченні верховенства права шляхом ефективного виконання судових рішень. Ця діяльність вимагає не лише знання правових норм, але й уміння враховувати людський вимір кожної справи – вести переговори з боржниками, застосовувати різні медіаційні техніки з метою ліквідації конфлікту, досягнення компромісу чи консенсусу, укладення мирової угоди чи угоди за результатами медіації [7], виявляти емпатію, зважати на соціальні й економічні наслідки примусових дій.

Із розвитком технологій штучного інтелекту з'являється потенціал підтримки значної частини цих функцій. Наприклад, ШІ здатний оперативно аналізувати великі обсяги даних для виявлення активів, які можуть бути використані для погашення боргів, прогнозувати майбутню поведінку боржника, а також автоматизувати рутинні дії виконавця, наприклад, надсилання повідомлень. Як зазначає ООН, «потенціал ШІ щодо обробки та аналізу великих даних у режимі реального часу відкриває значні можливості для більш ефективного врядування» [8]. Ці інструменти можуть зробити процес виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів [9] швидшим і менш витратним. Водночас, запровадження ШІ в цю сферу породжує важливі питання справедливості, прозорості та підзвітності.

Штучний інтелект має розглядатися насамперед як допоміжний інструмент для підтримки, а не заміщення виконавців. Його основна функція – зменшити навантаження, дозволяючи правникам зосередитися на завданнях, які потребують людського розуміння та складного аналізу. Інтеграція ШІ в систему виконання рішень свідомо обмежується допоміжними функціями, забезпечуючи збереження контролю за критичними рішеннями з боку людини. Такий підхід відповідає міжнародним тенденціям, зокрема положенням Рамкової конвенції Ради Європи, яка підкреслює важливість людського контролю над ШІ-системами, що впливають на фундаментальні права людини.

Одним із ключових занепокоєнь щодо використання штучного інтелекту (ШІ) у сфері примусового виконання є потенційний вплив на права людини. Примусове виконання, особливо у випадках, що стосуються чутливих питань, таких як право власності, приватне життя або навіть особиста свобода, потребує ретельного вивчення, коли в цей процес залучено ШІ, аби гарантувати, що права особи не будуть порушені.

Принцип належної правової процедури є наріжним каменем будь-якої правової системи, яка прагне утверджувати правовладдя. Він забезпечує, щоб усі особи були справедливо трактовані системою правосуддя, мали можливість представити свою позицію та оскаржити рішення, які впливають на їхні права. Інтеграція ШІ в процеси примусового виконання викликає занепокоєння щодо того, як ці принципи будуть дотримані в системі, де рішення дедалі частіше приймаються алгоритмами, що обробляють дані за наперед визначеними правилами. Такі алгоритми часто не здатні охопити всю складність індивідуальних справ, що породжує серйозні питання щодо справедливості рішень, особливо коли йдеться про серйозні та миттєві наслідки для життя особи, як-от арешт майна чи блокування рахунків.

Позаяк, ШІ може підвищити ефективність та підтримати діяльність виконавчих органів, необхідно пам'ятати, що він не може замінити емпатію та контекстуальне розуміння, які притаманні людині. З огляду на пріоритезацію справедливості та рівності, констатуємо, що ШІ буде інструментом правосуддя, а не джерелом нових нерівностей. Забезпечення справедливості вимагає прозорості. Учасники провадження мають право розуміти підстави рішень, що впливають на їхнє життя, та оскаржити їх у разі визнання несправедливими. Це вимагає наявності ефективних регуляторних механізмів і

можливості аудиту систем ШІ, щоб запобігти свавільним або дискримінаційним результатам.

Використання ШІ у сфері виконання також актуалізує проблему конфіденційності та захисту даних як критично важливого наріжного каменя, що має бути надійно захищений. Системи ШІ, як правило, потребують доступу до великих обсягів даних для ефективного функціонування, зокрема до персональної та фінансової інформації. Збір, зберігання та обробка таких даних мають здійснюватися відповідно до законодавства про захист даних, щоб запобігти зловживанням та забезпечити недоторканність приватного життя осіб.

Загальний регламент про захист даних (GDPR) [10] встановлює чіткі принципи щодо обробки персональних даних. Згідно зі статтею 5 GDPR, «персональні дані мають оброблятися на законних підставах, справедливо та прозоро». Однак застосування цих принципів у системах примусового виконання, що керуються ШІ, може бути складним.

Дотримання принципів захисту даних є ключовим для запобігання потенційним зловживанням і збереження довіри суспільства до систем примусового виконання на основі ШІ. Штучний інтелект має бути спроектований таким чином, щоб не лише поважати приватність, а й мінімізувати ризики, пов'язані з витоком даних або несанкціонованим доступом до чутливої інформації. Регулярний аудит, належне регулювання та суворий нагляд необхідні для гарантування того, що персональні дані обробляються належно на всіх етапах життєвого циклу ШІ. Крім того, установи мають бути зобов'язані інформувати громадян про використання ШІ у судових та виконавчих процедурах, які призводять до юридично обов'язкових рішень, забезпечуючи прозорість використання їхніх даних та пропонуючи чіткі механізми оскарження рішень або дій у випадку порушення їхніх прав. Досягнення балансу між інноваціями та захистом приватності є критично важливим для етичного функціонування ШІ у межах правових систем.

У багатьох юрисдикціях, зокрема і в Україні, виконання рішень супроводжується затримками, неефективністю та високими витратами. Такі труднощі створюють значні бар'єри для учасників провадження, особливо для осіб з обмеженими фінансовими ресурсами, які можуть стикатися з труднощами у реалізації своїх прав. ШІ має потенціал для оптимізації процедур виконання рішень, зменшуючи час і витрати, пов'язані з реалізацією судових рішень. Наприклад, програмне забезпечення на базі ШІ для виявлення активів може автоматизувати рутинні завдання, такі як пошук майна або обчислення відсотків за простроченими виплатами. Це не лише дає змогу виконавцям зосередитися на більш складних аспектах своєї роботи, але й сприяє швидшому та ефективнішому вирішенню спорів, що є вигідним як для кредиторів, так і для боржників. Більше того, ШІ може поліпшити доступ до правосуддя для осіб, які в іншому випадку не мали б змоги дозволити собі юридичну допомогу. Інструменти, керовані ШІ, такі як віртуальні помічники або зручні онлайн-платформи, надають необхідні ресурси, зокрема інформацію про права та можливості в межах процедури примусового виконання. Ці технології здатні спростити складні юридичні поняття, пов'язані з виконавчими діями, зробивши їх доступнішими для осіб без юридичної освіти. Завдяки наданню персоналізованих порад ШІ допомагає стягувачам і боржникам ефективно захищати свої права, забезпечуючи усвідомлене розуміння прав у різних ситуаціях та більшу впевненість у взаємодії з системою примусового виконання рішень. Це особливо важливо в разі таких заходів примусового виконання, як арешт майна, коштів або виселення тощо. ШІ не лише сприяє справедливості та прозорості, а й створює рівні умови, за яких кожна особа має змогу реалізувати свої права. Лише за умови відповідальної інтеграції ШІ, ми можемо наблизитися до створення такої правової системи, яка буде одночасно ефективною і справедливою.

Попри потенційні переваги використання штучного інтелекту (ШІ) у сфері примусового виконання рішень, існує значний ризик того, що ці технології можуть призвести до знеособлення юридичного процесу. Виконання судових рішень – це не просто технічна процедура; воно потребує балансу між інтересами стягувачів і боржників із урахуванням ширшого соціального та економічного контексту виконавчих дій. Хоча ШІ володіє вражаючими можливостями, він не здатен повністю зрозуміти складність людської поведінки та соціальних відносин.

У виконавчому провадженні це означає, що хоча ШІ може допомагати у реалізації судових рішень, він не повинен замінювати людське судження чи співпереживання. Наприклад, система ШІ може ефективніше, ніж виконавець, ідентифікувати активи для стягнення, однак вона не здатна оцінити, чи не спричинить така дія значних труднощів для боржника або його родини. Це може призвести до результатів, які є юридично правильними, але з соціальної чи моральної точки зору – сумнівними.

Щоб зменшити цей ризик, необхідно забезпечити баланс між участю ШІ та людини (виконавця) у виконавчому процесі. Вкрай важливо створити комплексну нормативну базу, яка відповідатиме швидкому розвитку систем ШІ. Адже ШІ є інструментом допомоги виконавцям, а не заміною людського розсуду.

У міру розвитку технологій штучного інтелекту (ШІ) нормативно-правова база, що регулює його застосування у сфері примусового виконання, також повинна вдосконалюватися. Існуючі правові та етичні стандарти є недостатніми для належного реагування на виклики, які породжує використання ШІ, що потребує інноваційних підходів до регулювання та нагляду. Всеохопна регуляторна система є необхідною для забезпечення того, щоб технології ШІ використовувалися з дотриманням прав людини та принципу верховенства права.

Дискусія щодо того, чи слід забороняти ШІ або ж регулювати його, є надзвичайно важливою. Проте, повна заборона гальмуватиме технологічний прогрес і зведе нанівець ті переваги ефективності, які ШІ здатен принести системам виконання судових рішень. Оптимальним підходом, на нашу думку, є саме регулювання, яке забезпечує відповідальне використання ШІ та водночас мінімізує потенційні ризики. Ефективний нагляд потребує інклюзивного підходу, що охоплює правову, технічну та етичну експертизу. Регуляторні органи повинні встановити чіткі правила для використання ШІ, зокрема стандарти щодо захисту даних, прозорості алгоритмів та справедливості, розроблені у співпраці з широким колом зацікавлених сторін – правниками, технологіями, правозахисниками та громадськістю.

Запровадження штучного інтелекту в систему примусового виконання повинно супроводжуватись розгалуженими механізмами нагляду для запобігання порушенню прав людини та забезпечення дотримання верховенства права. Це включає формування чітких правил, забезпечення прозорості у прийнятті рішень і встановлення відповідальності у випадках, коли ШІ призводить до несправедливих результатів. Дотримання недискримінаційних та етичних стандартів є обов'язковим.

Щоб ШІ служив суспільному добру, необхідно регулярно оцінювати та адаптувати відповідні системи, контролюючи їхній вплив на права людини та ефективність регулювання. Майбутнє використання ШІ у сфері виконання цивільних та комерційних рішень залежить від досягнення балансу між інноваціями та захистом прав людини. Хоча ШІ має потенціал для підвищення ефективності та доступності виконавчих послуг, цей потенціал може бути реалізований лише за умови поваги до людської гідності, забезпечення справедливості та дотримання принципів правової держави.

Значним кроком уперед у сфері управління штучним інтелектом є Рамкова конвенція Ради Європи про штучний інтелект, права людини, демократію та верховенство права (CETS № 225). Цей акт, розроблений у відповідь на стрімкий

розвиток технологій ШІ, є першим міжнародним юридично обов'язковим інструментом, спрямованим на забезпечення відповідності систем ШІ стандартам прав людини. Відкрита для підписання під час конференції міністрів юстиції Ради Європи у Вільнюсі, Конвенція є монументальним кроком до встановлення етичних принципів розгортання ШІ в державах-членах. Конвенція спрямована на запровадження застосунків ШІ, керуючись основними принципами. Ці керівні принципи наголошують на прозорості – що охоплює доступність та зрозумілість – справедливості та чесності, включаючи недискримінацію, відповідальності людини за рішення, а також безпеці та захищеності. Крім того, Конвенція підкреслює важливість приватного життя та захисту персональних даних. У сукупності ці настанови забезпечують життєво важливу основу для відповідального використання ШІ в судових та правоохоронних системах, гарантуючи, що технології зміцнюють верховенство права, а не підривають його. Зобов'язуючи проводити регулярні оцінки впливу на права людини та наголошуючи на прозорості та підзвітності у застосунках ШІ, Конвенція захищає демократичні цінності. У контексті правозастосування це означає забезпечення того, щоб ШІ не дискримінував і не порушував права сторін судового процесу, особливо коли йдеться про чутливі персональні дані.

Висновки

Отже, на основі проведеного дослідження, констатуємо, що запровадження ШІ не є футуристичною гіпотезою, а стає об'єктивною реальністю, про що свідчить міжнародний досвід та перші кроки в Україні. ШІ в судочинстві та виконавчому провадженні має розглядатися не як заміна людини судді, виконавця, а як потужний інструмент допомоги, підтримки, здатний оптимізувати рутинні процеси та забезпечити кращий доступ до інформації. У виконавчому провадженні ШІ може значно підвищити ефективність виявлення активів та автоматизації процедур, проте не повинен нівелювати необхідність людського розсуду та емпатії у складних, контекстуально залежних ситуаціях. Архіважливим є збереження балансу між технологічною ефективністю та дотриманням фундаментальних прав людини. Принцип належної правової процедури, право на справедливий суд, захист персональних даних та неприпустимість дискримінації мають залишатися непорушними при запровадженні ШІ в юридичний процес за умови розробки чітких етико-правових стандартів, які б забезпечували прозорість алгоритмів, підзвітність розробників та користувачів, а також ефективні механізми оскарження автоматизованих рішень. ШІ, попри свою здатність до швидкої обробки даних, позбавлений емпатії та контекстуального розуміння, що є критично важливим у судочинстві та у виконавчому провадженні. Тому необхідно зберегти вимогу щодо збереження людського контролю над ключовими рішеннями та розробці нормативної бази, яка б враховувала соціальні та економічні наслідки застосування ШІ. Лише за умови відповідальної інтеграції ШІ, з повагою до людської гідності, основоположних прав і свобод людини та дотриманням принципів правової держави, можна досягти ефективної та справедливої системи правосуддя. Імплементация положень Рамкової конвенції Ради Європи про штучний інтелект, права людини, демократію та верховенство права у законодавство України сприятиме створенню збалансованої системи, де технологічні інновації гармонійно поєднуються з основоположними правами та свободами людини.

Література

1. CEPEJ. European Ethical Charter on the Use of Artificial Intelligence in Judicial Systems and their environment : Adopted at the 31st plenary meeting of the CEPEJ

- (Strasbourg, 3-4 December 2018). URL : <https://rm.coe.int/ethical-charter-en-for-publication-4-december-2018/16808f699c>.
2. Рамкова Конвенція Ради Європи зі штучного інтелекту, прав людини, демократії та верховенства права : 133-тє Засідання Комітету міністрів (Страсбург, 17 травня 2024 року). URL : https://vkksu.gov.ua/sites/default/files/rye_ramkova_konvenciya_zi_shtuchnog_o_intelektu_prav_lyudyny_demokratiyi_ta_verh_prava.pdf.
 3. Стратегія розвитку Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ECITC). PRAVO-Justice Project. (2019). *Unified Judiciary Information Telecommunication System Development Strategy*. URL : <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/5de/a5b/208/5dea5b208e4aa763345125.pdf>.
 4. Електронний суд. Державна судова адміністрація України. URL : <https://id.court.gov.ua/>.
 5. Дія : єдиний портал державних послуг України. URL : <https://diia.gov.ua>.
 6. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1403-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19#Text>.
 7. Верба О. Б., Гайченко А. В. Виконуваність угоди за результатами медіації відповідно до законодавства Республіки Польща: запозичення позитивного досвіду. *Актуальні питання у сучасній науці. Серія «Право»*. 2023. № 8 (14). С. 348–362. URL : <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/5808/5841> ([https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-8\(14\)-348-362](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-8(14)-348-362)).
 8. UNESCO. (2019). *AI Innovations to Counter Social Challenges*. UNESCO Courier, 2019-3. URL : <https://en.unesco.org/courier/2019-3/ai-innovations-counter-social-challenges>.
 9. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>.
 10. Загальний регламент про захист даних (GDPR). URL : <https://gdpr-text.com/uk/>.